

Instytucje rynku handlowego

- Wprowadzenie
- Przeczytaj
- Schemat
- Sprawdź się
- Dla nauczyciela

Bibliografia:

-
- Źródło: *Encyklopedia prawa: (...)*, dostępny w internecie: infor.pl [dostęp 4.11.2020 r.].
 - Źródło: Jan Muś, *CEFTA: rozwój i bariery w handlu zagranicznym*, 7.11.2019 r., dostępny w internecie: ies.lublin.pl [dostęp 4.11.2020 r.].
 - Źródło: Adam Marszk, *Północnoamerykańskie Porozumienie o Wolnym Handlu (NAFTA) i jego postanowienia dotyczące bezpośrednich inwestycji zagranicznych*, „*Ekonomia Międzynarodowa*” 2010, nr 1, s. 79.

Materiał jest częścią serii „**Inne spojrzenie**”.

Handel od czasów prehistorycznych jest elementem gospodarki. Wymianą dóbr i usług szybko zaczęli zajmować się zawodowi pośrednicy i robią to do dziś. Wskutek rozwoju transportu morskiego, kolejowego, samochodowego i lotniczego jesteśmy świadkami prężnego rozwoju handlu międzynarodowego, którego znacząca rola dla gospodarki powoduje powstawanie międzynarodowych organizacji i ułatwień prawnych w postaci umów i porozumień o współpracy zawieranych między grupami krajów o wspólnych interesach.

Czytając tę lekcję, zastanów się, jak działalność tych organizacji wpływa na twoje codzienne życie.

Twoje cele

- Wymienisz najważniejsze organizacje rynku handlowego.
- Omówisz cele działalności wybranych organizacji.
- Ocenisz znaczenie instytucji rynku handlowego w gospodarce świata.

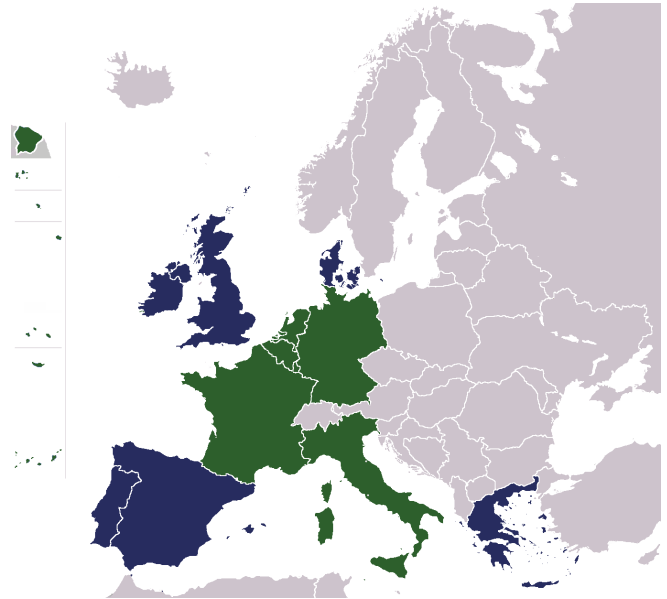
Przeczytaj

Europejska Wspólnota Gospodarcza

Największą organizacją współpracy gospodarczej przez długi czas była Europejska Wspólnota Gospodarcza, powstała 25 marca 1957 r. w Rzymie. Jej sygnatariuszami były RFN, Francja, Włochy i kraje Beneluksu. W 1973 roku dołączyły do nich Irlandia, Wielka Brytania i Dania, w roku 1981 – Grecja, natomiast w 1986 r. – Hiszpania i Portugalia. Od 1 listopada 1993 roku EWG stała się jednym z filarów utworzonej na mocy traktatu z Maastricht Unii Europejskiej. Od tej pory państwa, które wstępowały do UE, stawały się jednocześnie członkami EWG. Współpraca gospodarcza ulegała dalszemu zacieśnianiu, między innymi poprzez umocnienie spójności gospodarczej i społecznej, utworzenie Unii Gospodarczej i Walutowej, wprowadzenie wspólnej waluty euro. Pomiędzy 1995 a 2007 r. do UE, a tym samym do EWG, dołączyło jeszcze 15 krajów. W ten sposób powstał organizm polityczny i gospodarczy obejmujący wówczas 28 państw. EWG przestała istnieć 30 listopada 2009 r. wraz z wejściem w życie traktatu lizbońskiego i uzyskaniem przez Unię Europejską osobowości prawnej, a tym samym przejściem przez nią działalności EWG.

Elementem początkowo jednoczącym EWG była wspólna polityka handlowa i współdziałanie gospodarcze wobec zwiększającej się potęgi gospodarczej państw pozaeuropejskich. Obecnie realizowane przez UE działania w ramach Unii Gospodarczej i Walutowej są przykładami najwyższych etapów integracji gospodarczej, czego wyrazem jest jednolity rynek charakteryzujący się swobodą przepływu osób, usług, towarów i kapitału, a także wspólna polityka w dziedzinie konkurencji oraz stymulowania rozwoju strukturalnego i regionalnego (w tym likwidowania różnic między regionami), jak również wysiłki służące koordynacji polityk makroekonomicznych.

Inne europejskie instytucje gospodarcze

Wspólnota Europejska 1958–1992

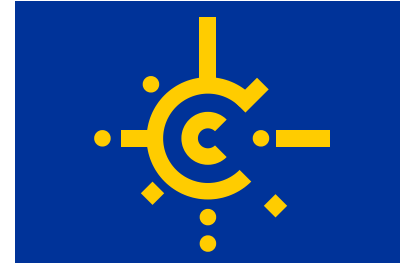
Legenda:

- kolor zielony: państwa założycielskie
- kolor granatowy: późniejsi członkowie do Traktatu o Unii Europejskiej

Źródło: domena publiczna.

W 1994 roku do współpracy gospodarczej z UE zostały zaproszone kraje EFTA (Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu), dzięki czemu powstał **Europejski Obszar Gospodarczy (EOG)**, a rynek wewnętrzny został rozszerzony na kraje, które nie wyraziły woli przystąpienia do Unii. Członkami EOG są Norwegia, Islandia i Liechtenstein. Wyraziły one zgodę na przyjęcie prawa dotyczącego wspólnego rynku i korzystania ze swobodnego przepływu towarów, osób, usług i kapitału.

Znacznie mniejsze znaczenie miała i ma **CEFTA** (Środkowoeuropejska Strefa Wolnego Handlu), którą w 1992 r. założyły Polska, Czechosłowacja, Węgry. W 1995 r. do CEFTA przystąpiła Słowenia, a dwa lata później – Bułgaria i Rumunia. Celem tej organizacji jest wymiana międzynarodowa, współdziałanie gospodarcze państw regionu, współpraca ze Wspólnotami Europejskimi. Część państw CEFTA, stając się członkami UE, osłabia swoje powiązania z krajami Europy Środkowej (2004: Polska, Węgry, Czechy, Słowacja, Słowenia; 2007: Rumunia i Bułgaria; 2013: Chorwacja). Obecnie członkami CEFTA są: Albania, Bośnia i Hercegowina, Czarnogóra, Kosowo, Macedonia Północna, Mołdawia, Serbia. Jest to więc organizacja o niewielkim zasięgu.

Flaga CEFTA

Źródło: Madden, domena publiczna.

Maleje także znaczenie **Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu** powstałego w 1960 r., obejmującego: Austrię, Danię, Portugalię, Szwecję, Wielką Brytanię, Finlandię, Szwajcarię, Islandię, Liechtenstein i Norwegię. Pierwsze cztery państwa należą do struktur UE, pozostałe nie mogą stanowić przeciwwagi dla Wspólnot Europejskich. Państwa te, z wyjątkiem Szwajcarii, należą do Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Flaga EFTA

Źródło: licencja: CC BY-SA 3.0.

Północnoamerykańskie Porozumienie o Wolnym Handlu (NAFTA)

Flaga NAFTA

Źródło: Keepscases, licencja: CC BY-SA 3.0.

Powiązania gospodarcze wewnątrz państw Unii spowodowały, że gospodarka Europy zaczęła zagrażać dominującej pozycji Stanów Zjednoczonych. Dlatego też USA wraz z Kanadą i Meksykiem utworzyły w 1994 r. organizację NAFTA (Północnoamerykańskie Porozumienie o Wolnym Handlu). Celem NAFTA jest ułatwienie przepływu ludzi, usług, towarów i środków finansowych. Początkowo zakładano, że NAFTA zniweluje ogromne różnice gospodarcze pomiędzy USA i Kanadą a Meksykiem. W perspektywie 15 lat (do roku 2010) miały być zniesione wszelkie cła

i bariery w przepływie ludzi i kapitałów. Różnice w rozwoju gospodarczym państw członkowskich spowodowały, że nie wszystkie założenia NAFTA zostały zrealizowane. W przeciwieństwie do UE, NAFTA była jedynie strefą wolnego handlu, do której mogły dobrowolnie przystępować inne państwa.

NAFTA zakończyła swoją działalność wraz z wejściem w życie nowej umowy podpisanej przez Stany Zjednoczone, Kanadę i Meksyk 1 lipca 2020 r. wskutek której zaistniało **USMCA** (z ang. *United States-Mexico-Canada Agreement*) zwane popularnie NAFTA 2.0. Porozumienie to zostało podpisane i weszło w życie w efekcie gróźb Donalda Trumpa dotyczących wycofania się Stanów Zjednoczonych z NAFTA, jeśli umowa handlowa nie będzie dla nich korzystniejsza.

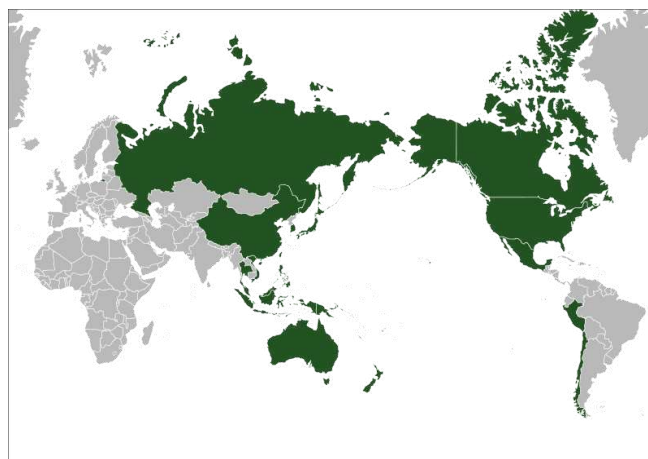
Obecnie coraz większą rolę odgrywa rejon Pacyfiku. Wokół tego największego oceanu mieszka blisko połowa ludności świata. Tendencje rozwojowe pokazują olbrzymi potencjał ludnościowy tego regionu.

Współpraca Gospodarcza Azji i Pacyfiku (APEC)

W 1989 r. w Canberze powstała APEC – Współpraca Gospodarcza Azji i Pacyfiku. Organizacja ta, zrzeszająca kraje ASEAN (Mjanmę, Laos, Kambodżę, Malezję, Tajlandię, Singapur, Brunei, Indonezję, Wietnam, Filipiny), a także Australię, Nową Zelandię, Koreę Południową, Japonię, USA i Kanadę, stopniowo rozszerzała swój zasięg działania. W chwili obecnej należy do niej 21 państw, w tym także Rosja, Chiny, Chile i Meksyk.

APEC, w przeciwieństwie do Unii Europejskiej, jest na razie forum dyskusyjnym, na którym kształtuje się zasady współpracy regionalnej, rozwoju ekonomicznego państw członkowskich, wspólnej postawy w organizacjach, takich jak WTO. Podstawowym celem APEC było powstanie do 2020 roku w regionie Pacyfiku strefy wolnego handlu. 15 listopada 2020 r. 15 krajów Azji i Pacyfiku podpisało umowę o wolnym handlu na zakończenie 37. szczytu Stowarzyszenia Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN), który odbył się wirtualnie w Hanoi.

Porozumienie to jest największą na świecie umową handlową, jeśli wziąć pod uwagę miernik produktu krajowego brutto (PKB) oraz liczbę objętych nim ludzi – około 30% światowej populacji. Sygnatariusze porozumienia to: Indonezja, Tajlandia, Singapur, Malezja, Filipiny, Wietnam, Birma, Kambodża, Laos, Brunei, Chiny, Japonia, Korea Południowa, Australia i Nowa Zelandia.

Państwa członkowskie APEC

Źródło: Dmthoth, domena publiczna.

Inne organizacje gospodarcze

Mniejsze znaczenie pod względem gospodarczym mają:

Wspomniane organizacje w Ameryce Południowej dążą do włączenia się w inne struktury gospodarcze czy stworzenia wspólnego obszaru celnego i gospodarczego.

Światowa Organizacja Handlu

W epoce wzrostu obrotów handlu międzynarodowego bardzo ważną rolę odgrywa **Światowa Organizacja Handlu** (WTO – World Trade Organization). Powstała w 1995 roku z przekształcenia GATT (General Agreement Tax and Trade). Celem tej organizacji jest liberalizacja zasad wolnego handlu, zmniejszanie lub znoszenie ceł, arbitraż w sporach międzynarodowych. Siedzibą organizacji jest Rzym, gdzie podejmowane są decyzje odnośnie łagodzenia konfliktów handlowych. Wojny celne i handlowe, jakie ostatnio miały miejsce głównie pomiędzy Stanami Zjednoczonymi a **Unią Europejską**, spowodowały konieczność zaangażowania w te konflikty instytucji międzynarodowych. Przykładem może być konflikt cenowy o stal produkowaną i eksportowaną przez Stany Zjednoczone, które zostały ukarane grzywną w wysokości 2 mld USD. W ramach aktywności WTO mieszczą się także działania na rzecz rozwoju handlu międzynarodowego.

WTO OMC

Logo WTO

Źródło: domena publiczna.

Międzynarodowy Fundusz Walutowy i Bank Światowy

Zakończenie II wojny światowej zbiegło się z przemianami w światowym systemie finansowym. Wiązały się one z koniecznością uporządkowania problemów odbudowy po zniszczeniach wojennych i nowym ładem walutowym świata. Waluty dotychczasowych potęg gospodarczych i politycznych zostały zdewaluowane i nie były już oparte na parytecie złota. Aby uporządkować problemy finansowe powojennego świata, w październiku 1944 r. w Bretton Woods powołano do życia dwie instytucje finansowe, których działalność zdominowała rynki finansowe świata i rozliczenia pomiędzy poszczególnymi państwami. Były to **Międzynarodowy Fundusz Walutowy** i **Bank Światowy**. Obie te instytucje są wyspecjalizowanymi instytucjami Organizacji Narodów Zjednoczonych. Decyzje podejmowane są podczas dorocznych sesji tych instytucji. Liczba głosów, jakimi dysponują kraje członkowskie, zależy od składek, dlatego też prym w tych instytucjach wiodą najbogatsze kraje świata. Polska należy zarówno do Międzynarodowego Funduszu Walutowego, jak i do Banku Światowego.

Międzynarodowy Fundusz Walutowy z siedzibą w Waszyngtonie udziela pomocy państwom członkowskim w stabilizowaniu waluty, ułatwia wymianę wielostronną w zakresie finansów, tworzy programy pomocy dla państw dotkniętych kryzysem finansowym. Jest jednym z największych pożyczkodawców na świecie.

1

2

Bank Światowy, a właściwie Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju, ma za zadanie udzielanie długoterminowych pożyczek na odbudowę i rozwój gospodarczy.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

W Europie ważną rolę odgrywa **Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju** z siedzibą w Londynie. Powstał w 1989 r. jako bank komercyjny mający na celu inwestycje w gospodarki krajów Europy Wschodniej i pomoc finansową dla tych obszarów.

System Rezerw Federalnych

Ogromną rolę odgrywa w światowym systemie finansów – z racji potęgi gospodarki amerykańskiej – System Rezerw Federalnych USA. Decyzje podejmowane przez Radę Gubernatorów mają niebagatelny wpływ na światowy rynek pieniężny i gospodarczy.

Giełdy

Wielką rolę w światowej gospodarce i finansach odgrywają giełdy finansowe i towarowo-surowcowe. Początki pierwszych z nich to siedemnasty wiek i działalność giełd w Antwerpii, Amsterdamie i Londynie. W ciągu ostatnich 300 lat zwiększyła się liczba giełd, zmieniła się także ich geografia

i znaczenie. Przedmiotem obrotu na giełdach są:

- papiery wartościowe;
- obligacje, akcje;
- opcje na akcje;
- waluty;
- kwity dłużne;
- kontrakty terminowe;
- świadectwa depozytowe;
- weksle skarbowe (głównie USA).

Siedziba banku na Wall Street przy 33 Liberty Street

Źródło: Dmadedo, licencja: CC BY-SA 3.0.

Obecnie ton działalności giełdowej nadają giełdy w Nowym Jorku, Londynie,

Frankfurcie, Tokio, Hongkongu. Indeksy giełdowe są wyznacznikami kondycji gospodarek poszczególnych państw i siły ich walut. Wielokroć indeksy Dow Jones, Hun Sen, DATA, decydują nie tylko o wartości akcji i walut notowanych na danej giełdzie, ale o dynamice gospodarki całego regionu. Najbardziej liczą się we współczesnej gospodarce oczywiście trzy waluty: euro, dolar oraz jen. Widoczny jest więc podział świata na trzy dominujące ośrodki i gospodarki. W dobie przemian gospodarczych, internetu i globalizacji przepływ środków finansowych odbywa się drogą elektroniczną w ciągu kilku sekund. Ma to ogromne znaczenie dla finansów międzynarodowych i rynków walutowych, kiedy to każda wiadomość może być powodem zysku lub straty dla inwestorów. Przykładem jest działalność spekulacyjnych funduszy inwestycyjnych przerzucających ogromne środki finansowe z jednej giełdy na drugą, na innym końcu świata. Zarabiają w ten sposób na różnicach kursów. Jednak takie działanie jest niesłychanie groźne dla słabych gospodarczo państw. Dla wielu krajów rozwijających się wieści z giełd towarowych, znajdujących się w Chicago i Londynie, mają ogromne znaczenie. Ich gospodarka jest zależna od informacji o cenach oferowanych produktów. Przedmiotem obrotu są: żywność, używki, paliwa, surowce. Uzależnienie państw rozwijających się od cen giełdowych powoduje, że są one zakładnikami wolnorynkowej gry, w której zyskują potężne koncerny, inwestujące na nowych rynkach stosunkowo niewielkie środki i technologie, otrzymując w zamian sówite zyski.

Słownik

Europejska Wspólnota Gospodarcza (EWG)

organizacja współpracy gospodarczej, istniejąca od 1 stycznia 1958 r. do 30 listopada 2009 r.

Międzynarodowy Fundusz Walutowy

międzynarodowa organizacja działająca w ramach ONZ; udziela pomocy państwom członkowskim w stabilizowaniu waluty, ułatwia wielostronną wymianę w zakresie finansów, tworzy programy pomocy dla państw dotkniętych kryzysem finansowym; jest jednym z największych pożyczkodawców na świecie

Unia Europejska

gospodarczo-polityczny związek 27 demokratycznych państw europejskich; powstała 1 listopada 1993 roku na mocy traktatu z Maastricht jako efekt wieloletniego procesu integracji politycznej, gospodarczej i społecznej

Schemat

Polecenie 1

Analizując mapę, zastanów się, jaki wpływ na twoje codzienne życie mają decyzje Światowej Organizacji Handlu.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Polecenie 2

Zapoznaj się ze schematem działalności EWG. Poszukaj w dostępnych źródłach i uzupełnij go o przykłady działań podjętych w tych obszarach przez EWG i jej następczynię.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 1

Podaj przykłady organizacji handlowych o charakterze lokalnym działających w twoim województwie.

Ćwiczenie 2

Zajmij stanowisko: czy Europejski Obszar Gospodarczy jest konkurencyjny w stosunku innych organizacji tego typu, np. MERCOSUR czy Wspólnoty Andyjskiej? Swoje zdanie uzasadnij minimum dwoma argumentami.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Zaznacz kraje, które należą do USMCA.

Polska, Czechosłowacja, Węgry, Słowenia, Bułgaria, Rumunia

Austria, Dania, Portugalia, Wielka Brytania, Szwecja

Norwegia, Islandia, Liechtenstein

USA, Kanada, Meksyk

Ćwiczenie 2

Zaznacz, jakie są cele WTO.

zmniejszanie lub znoszenie ceł

działania na rzecz rozwoju handlu określonych państw

liberalizacja zasad wolnego handlu

arbitraż w sporach międzynarodowych

Ćwiczenie 3

Zdecyduj, które stwierdzenia są prawdziwe, a które fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
W przeciwieństwie do Unii Europejskiej, Unia Afrykańska jest jedynie strefą wolnego handlu.	☐	☐
Giełdy finansowe i towarosurowcowe odrywają współcześnie niewielką rolę w światowej gospodarce i finansach.	☐	☐
Walutami, które najbardziej liczą się we współczesnej gospodarce są: euro, dolar, jen.	☐	☐
Słowenia była współzałożycielem CEFTA.	☐	☐

Ćwiczenie 4

Połącz w pary nazwy organizacji z ich opisem.

Środkowoeuropejskie Porozumienie
o Wolnym Handlu

Międzynarodowa organizacja
gospodarcza powstała w roku 1991 na
podstawie traktatu z Asunción
(Paragwaj) skupiająca większość krajów
Ameryki Południowej.

Współpraca Gospodarcza Azji
i Pacyfiku

Pakt integracyjny podpisany w 1989 r.
w Canberze (Australia) dotyczący
współpracy gospodarczej krajów
wybrzeża Oceanu Spokojnego, m.in.
USA, Kanady, Japonii czy Australii.

Wspólny Rynek Południa

Organizacja międzynarodowa
zrzeszająca większość państw Czarnego
Łądu w latach 1963–2002.

Organizacja Jedności Afrykańskiej

Układ na podstawie dokumentu
podpisanego w Krakowie w 1992 r.
przez Polskę, Czechosłowację i Węgry.
W roku 2020 należą: Albania, Mołdawia
i kraje powstałe na skutek rozpadu
Jugosławii (z wyjątkiem Chorwacji
i Słowenii). Pozostałe kraje
członkowskie przestały być stronami
układu po wejściu w skład UE.

Ćwiczenie 5

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj ćwiczenie.

“ *Encyklopedia prawa: (...)* ”

Członkami jest 27 państw członkowskich Unii Europejskiej oraz trzy kraje Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu. Te trzy kraje to Islandia, Lichtenstein i Norwegia. (...)

Członkowie obszaru znoszą cła i bariery handlowe występujące pomiędzy nimi. Zachowują przy tym swoją autonomię przy ustalaniu ceł dla dóbr i usług dostarczanych do tych państw z państw trzecich, czyli państw nie będących członkami strefy wolnego handlu.

Porozumienie zakłada jednolity system wolnej konkurencji oparty na ustawodawstwie UE oraz swobodny przepływ siły roboczej, kapitału i osób pomiędzy państwami członkowskimi.

Źródło: *Encyklopedia prawa: (...)*, dostępny w internecie: infor.pl [dostęp 4.11.2020 r.].

Podaj nazwę partnerstwa, o którym jest mowa w teście.

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

((Adam Marszk

Północnoamerykańskie Porozumienie o Wolnym Handlu (NAFTA) i jego postanowienia dotyczące bezpośrednich inwestycji zagranicznych

Liberalizacja przepływu inwestycji zagranicznych byłaby niemożliwa bez wprowadzenia liberalizacji transferów finansowo-pięniężnych. Zgodnie z art. 1109, każde z państw NAFTA jest zobowiązane zezwolić na wszystkie transfery i płatności międzynarodowe dokonywane przez przedsiębiorstwa będące filiami korporacji transnarodowych (KTN) z pozostałych krajów Układu. Transfery te mogą być dokonywane w dowolny sposób i bez opóźnień.

W Porozumieniu NAFTA definiuje się, czym są powyższe transfery. Po pierwsze, zawierają one zyski, dywidendy, odsetki, zyski kapitałowe, tantiemy i inne dochody związane z działalnością zagranicznego inwestora. Po drugie, są to wpływy pochodzące ze sprzedaży całości lub części inwestycji lub z jej likwidacji. Po trzecie, obejmują one płatności związane z realizacją określonych umów zawartych przez inwestora lub jego przedsiębiorstwo (np. takich jak spłata kredytów i pożyczek). Kolejne dwa rodzaje płatności to transfery z tytułu rekompensaty za wyłączenie oraz transfery dokonywane w wyniku rozstrzygnięcia sporów pomiędzy inwestorem a krajem, w którym dokonano inwestycji.

Źródło: Adam Marszk, *Północnoamerykańskie Porozumienie o Wolnym Handlu (NAFTA) i jego postanowienia dotyczące bezpośrednich inwestycji zagranicznych*, „Ekonomia Międzynarodowa” 2010, nr 1, s. 79.

Wyjaśnij, czy kraje członkowskie NAFTA mogły narzucić inwestorom zagranicznym reinwestowanie w państwach profitów z ich działalności.

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj ćwiczenie.

((Jan Muś

CEFTA: rozwój i bariery w handlu zagranicznym

Wzrost wymiany handlowej. Według oficjalnych danych CEFTA*, handel pomiędzy państwami będącymi członkami Porozumienia nieprzerwanie rośnie. W 2012 r. wartość eksportu w ramach CEFTA wyniosła 4 mld euro, a w 2018 r. – 5,6 mld (wzrost o 40%). Jednocześnie udział eksportu wewnątrz CEFTA w całkowitym eksporcie państw członkowskich Porozumienia spadł z 23% do 19%, a udział importu z 12% do 11%. Wzrosło więc znaczenie partnerów handlowych spoza CEFTA. We wskazanym okresie dużo szybciej rosła wymiana handlowa z państwami Unii Europejskiej. Eksport do UE wzrósł z 5,6 do 11,2 mld euro (wzrost o 100%), a import z 11,6 do 16,5 mld euro (wzrost o 42%). (...)

Wojny celne i inne ograniczenia handlu międzynarodowego w ramach CEFTA. W opozycji do wzrostowego trendu w handlu międzynarodowym stoi zachowanie poszczególnych państw uczestniczących w CEFTA. Według regionalnych ekspertów zajmujących się CEFTA, od 2006 r. do dziś liczba barier w handlu międzynarodowym między państwami CEFTA paradoksalnie wzrosła.

Przeszkody dla wolnego handlu w ramach CEFTA są różnorakie. Przede wszystkim brakuje woli politycznej i koordynacji wysiłków politycznych w celu ujednoczenia odpowiednich przepisów i regulacji oraz procedur administracyjnych, a także kanałów komunikacji pomiędzy organami administracji. Na przykład poszczególne państwa różnie klasyfikują te same produkty. W związku z tym liczba dokumentów potrzebnych do transportu towarów przez granice jest w dalszym ciągu znaczna.

Chociaż w ramach CEFTA formalnie zniesiono cła, poszczególne państwa dosyć instrumentalnie traktują je jako narzędzie służące do wywierania politycznego nacisku na swoich sąsiadów. W ostatnim roku szczególnie wyraźnie korzysta z tego nacisku Kosowo, które wprowadziło 100-procentowe cło na produkty z Serbii oraz Bośni i Hercegowiny. Z kolei w latach wcześniejszych te dwa państwa zablokowały de facto import towarów pochodzących z Kosowa. Ponieważ nałożenie ceł w strefie wolnego handlu jest bardzo kosztowne politycznie i ekonomicznie, państwa korzystają raczej z pozataryfowych instrumentów polityki handlowej pozwalających wpływać na handel, takich jak podatki pośrednie i bezpośrednie, pozwolenia, certyfikaty, licencje, inspekcje, kontrole sanitarne i fitosanitarne.

Osobnym problemem państw CEFTA jest infrastruktura. Sieć połączeń drogowych stopniowo poprawia się, choć w dalszym ciągu jest dalece niewystarczająca. W regionie zdecydowanie brakuje też odpowiedniej infrastruktury kolejowej. Wyzwaniem pozostaje także poprawa infrastruktury granicznej, która umożliwiłaby szybką obsługę rosnącego transportu międzynarodowego.

Źródło: Jan Muś, *CEFTA: rozwój i bariery w handlu zagranicznym*, 7.11.2019 r., dostępny w internecie: ies.lublin.pl [dostęp 4.11.2020 r.].

Wyjaśnij, czy istnieje wspólny obszar gospodarczy lub jednolity rynek w krajach CEFTA.

Dla nauczyciela

Autorka: Małgorzata Krzeszowska

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

Temat: Instytucje rynku handlowego

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

XIII. Ład międzynarodowy.

Uczeń:

22) przedstawia cele międzynarodowych organizacji gospodarczych:

Środkowoeuropejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu, Współpracy Gospodarczej Azji i Pacyfiku, Północnoamerykańskiej Strefy Wolnego Handlu i Organizacji Państw Eksportujących Ropę Naftową;

24) przedstawia cele działania: Światowej Organizacji Zdrowia, Międzynarodowej Organizacji Pracy, Organizacji Narodów Zjednoczonych do Spraw Wyżywienia i Rolnictwa, Międzynarodowego Funduszu Walutowego, Międzynarodowego Banku Odbudowy i Rozwoju, Światowej Organizacji Handlu, Organizacji Narodów Zjednoczonych do Spraw Oświaty, Nauki i Kultury, Organizacji Narodów Zjednoczonych do Spraw Rozwoju Przemysłowego oraz Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie przedsiębiorczości.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- wymienia najważniejsze organizacje rynku handlowego;
- omawia cele działalności wybranych organizacji;
- ocenia znaczenie instytucji rynku handlowego w gospodarce świata.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm.

Metody i techniki nauczania:

- burza mózgów;
- rozmowa nauczająca;
- metoda schematu;
- dyskusja.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- kartki A3, pisaki.

Przebieg zajęć:

Faza wstępna

1. Podanie tematu i celów zajęć.

2. Weryfikacja wiedzy potocznej. Uczniowie wypisują na tablicy skojarzenia z pojęciem „handel zagraniczny”. Następnie rozmawiają na temat roli, jaką odgrywa wymiana międzynarodowa w gospodarce poszczególnych państw.

Faza realizacyjna

1. Uczniowie dzielą się na cztery grupy i zapoznają się z treścią „Przeczytaj”. Każda z grup zajmuje się jedną z organizacji:

- grupa 1 – Europejska Wspólnota Gospodarcza;
- grupa 2 – Północnoamerykańskie Porozumienie o Wolnym Handlu (NAFTA) i USMCA;
- grupa 3 – Współpraca Gospodarcza Azji i Pacyfiku (APEC);
- grupa 4 – Inne organizacje gospodarcze.

2. Następnie grupy przygotowują mapy myśli dotyczące powyższych tematów. Wyniki pracy przedstawiają na forum klasy. Pozostali uczniowie mogą zadawać pytania w przypadku

niejasności.

3. Uczniowie rozmawiają na temat omawianych organizacji, szczególną uwagę zwracając na ich cele. Na koniec wybrana osoba podsumowuje rozmowę.

4. Uczniowie zapoznają się z multimediami. Na jego podstawie przechodzą do dyskusji na temat znaczenia WTO i innych organizacji handlowych dla współczesnej gospodarki. Na koniec wybrana osoba podsumowuje dyskusję.

Faza podsumowująca

1. Uczniowie w parach wykonują ćwiczenia 6–8. Następnie porównują swoje odpowiedzi z odpowiedziami innych osób.

2. Uczniowie oceniają swoje zaangażowanie na zajęciach. Wybranym osobom nauczyciel wystawia oceny.

Praca domowa:

Uczniowie wykonują pozostałe e-ćwiczenia.

Materiały pomocnicze:

Rett R. Ludwikowski, *Handel międzynarodowy*, Warszawa 2019.

Jan Muś, *CEFTA: rozwój i bariery w handlu zagranicznym*, ies.lublin.pl.

Adam Marszk, *Północnoamerykańskie Porozumienie o Wolnym Handlu (NAFTA) i jego postanowienia dotyczące bezpośrednich inwestycji zagranicznych*, „Ekonomia Międzynarodowa” 2010, nr 1.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedii:

Na podstawie multimedii uczniowie mogą wykonać prezentację multimedialną dotyczącą WTO.